

CONTÉ SENCERA, LA OBRA,

BACH DE RODA

DRAMA EN TRES ACTES, DE
FRANCESC PELAY BRIZ

LA ESCENA CATALANA

CADA QUINZENA UNA OBRA SENCERA EN TRES O MÉS ACTES

SUBSCRIPCIÓ: Un semestre, 15 obres. Fora, 650 ptes. Estranger (In any), 16 ptes.
 PAGAMENT A LA BIBLIOTECA I NO D'INTERÉS SUBSCRIPCIONS PER CORTÈSIES
 Administració: TAPINERIA, 13 :: SALVADOR BONAVIA, Bibliotecari

LA ESCENA CATALANA

Cada número 50 cèntims

Plan sortit:

- 1.—Les joies de la Roser, 3 actes, Pitarrà.
- 2.—El Cardenal, 4 actes, traducció de S. Vilaregut.
- 3.—Mal Parí, 3 actes, de J. Boga i Foca.
- 4.—Té, té... i deixa'n dormir, 3 actes, traducció.
- 5.—Mireia, 3 actes, de Miatral i Carrig.
- 6.—Quaridó i Frasca, 3 actes, de J. Pous i Ferrater.
- 7.—La mala vida, 3 actes, de Juli Vallmitjana.
- 8.—La mel i les vespes, 3 actes, de J. Pous i Pagès.
- 9.—El Ferrer de Tali, 3 actes, de Pitarrà.
- 10.—Els últims Revelats, 3 actes, de L. Escaler.
- 11.—La Xialta prelosa, 3 actes, de Folch i Torres.
- 12.—Misteri de dolor, 3 actes, de Adrià Gual.
- 13.—La Teuca, 3 actes, de Victorià Sardau.
- 14.—El Sant-Cristó d'ors, 3 actes, d'E. Colla.
- 15.—La mort civil, 4 actes, de Paolo Giacometti.
- 16.—L'uccedí d'Hostalrich, 3 actes, de Carrossana.
- 17.—Un Quale de la Coronela, 3 actes, de Ferrer i C.
- 18.—La Verge de Març, 3 actes, de M. Angelon.
- 19.—Keli i Senyar, 3 actes, de Josep Pous i Pagès.
- 20.—Montarrié, 4 actes, de Pierre Frodonat.
- 21.—Gent D'ara i Casal, de E. Goca.
- 22.—Les dones de totom, 3 actes, de Amichaitis.
- 23.—L'hoste mol·lionari, 3 actes, d'Orbok i Capdevila.
- 24.—El més petit de tots, 3 actes, de Josep M. Folch.
- 25.—La Plaça d'Or, 3 actes, de A. P. Maristany.
- 26.—Nevis a Montserrat i Sacrifici, de J. Burgas.
- 27.—Els Pastores, 3 actes, de J. M. Folch i Torres.
- 28.—La casa de café, 3 actes, de H. Franqueira.
- 29.—Flors i violés i Boca d'Ugam, de P. Crebut.
- 30.—Papatones, 3 actes, de J. Pous i Pagès.
- 31.—Glossa, 3 actes, de J. Moliné.
- 32.—L'home d'any, 3 actes, de L. Fontanals.
- 33.—Amàlia, la noia d'una cambra de Café, tragi-comèdia en 3 actes, d'Amichaitis.
- 34.—Don «donato» o l'orgull del pec, 3 actes, de Llanas.
- 35.—Les capçaleres de la marxa i El guant del degollat, tragèdia, de Victor Balaguer.
- 36.—El llibre d'aigua, 3 actes, de Serrafí Pitarrà.
- 37.—La primera retlicada, 3 actes, Mallot.
- 38.—Els Calveres, 3 actes, Ferrer i Codina.
- 39.—El senyor Secretari, 3 actes, de Teodor Bardó.
- 40.—Els Allotjats, vodevill en tres actes.
- 41.—L'Antiferriar, drama en tres actes, de S. Vilaregut.
- 42.—L'Arlesiana, drama en 5 actes, per Danold.
- 43.—Ni viada, ni lladria, ni casada, cómica vodevill en tres actes, de Amichaitis.
- 44.—Fites mateixes, farsa vivim..., comèdia en 3 actes, de J. Pous i Pagès.
- 45.—El més dèbè, tres actes, trad. de Franqueira.
- 46.—El Catò del Reçó, 3 actes, trad. de Jordi i Soler.
- 47.—La vida atgeu, comèdia satírica en tres actes, original de Alexandre P. Maristany.
- 48.—L'as de les dones, vodevill en tres actes, adaptat al català per Frédéric Pons.
- 49.—El camí del vil, comèdia social i feminista en tres actes, adaptada al català per «Amichaitis».
- 50.—El germà de Mestres, farsa en tres actes de D. Orbok, adaptació de C. Capdevila.
- 51.—La acòca de la copletista, obra realitzada en tres actes, L.I. Capdevila i M. Fontdevila.
- 52.—Pessigüelles i l'Amic Cirera, Dos comèdies d'un acte, de Lambert Escaler.

BACH DE RODA

DRAMA CATALÀ EN TRES ACTES I EN VERS

DE

FRANCESC PELAY BRIZ

• • •

ESTRENAT AMB APLAUSO EN EL TEATRE PRINCIPAL, EL DIA 15 DE MARÇ DE 1908

A NON AMIC

Manel Joan Grenzner

De l'amitgut que es ment al mon, me'n ric; perdre un amor d'aquest res se me'n dona; més si fos rei d'aria ma corona per servir, aprop meu, un bon amant.

Com jo no tinc al mon res més preuat, de ton amor en justia reconpença 'l'he donat, ja fe temps, de cot i pena, et que més vull al mon, i és, ma amant.

Penyora del que et dic avui en sia et treball que amb viu goig, junto amb ton nom; se que per molts en té poca valia; per tu vol molt i tu per mi ets tot hom.

F. P. BRIZ

22 de març de 1908

REPERTARIUM

Maria, filla de Bach.	D.ª Antonieta Juani	Peper.	Noi Marcel Carrossana
Sonia (serventa).	« Gaietana Vidal	Claudia 1.ª.	D. Josep Fernández
Dona 2.ª.	Sra. Victorino	Id. 3.ª.	« Leopold Aissinella
. . . . .	« N. N.	Id. 4.ª.	« Manel Montaner
Bach de Roda	D. Emili Arolas	Hone 1.ª.	« Josep Balcells
Peracola	« Francesc Torremó	Id. 2.ª.	« Josep Cabrer
Cerveri	« Jaume Virgili	Un feve	« N. N.
Manel	« Rafael Llibre	Un de la quadrilla	« Jaume Forquet
Peré	« Anton Comas	Oficial.	« Ramon Rosset
Ramon	« Josep Guardia	Confraire.	« Pau Negre

Chor de camilleres, Pàgessos de Roda, Ciutadans de Vich, Dones, Nois, Noies, Quadrilla del Cerveri, Soldats del Rei, Contrares, Freres del Carme, Escalotes, etc.

La escena té lloc el primer i segon acte a Roda i el tercer a Vich

L'acció passa a començament del segle XVIII • La música ha estat arreglada per D. Modest Vidal

En propietat dels homes de l'actor • La Societat d'Actors Espanyols és la encarregada d'administrar els drets de representació
 Quinze minuts de després de l'intermèdi (Traduït)

• • •

ACTE PRIMER

ESCENA PRIMERA

MANEL, PERE, RAMON, PEPER, dones; noi, etc.
 Chor de joves

L'escena representa la plaça del poble de Roda; Il·lustre, ja les joves de la població foren sempre alegres collant cantant les *Caramelles*. Les finestres estaran plenes de noies; quicunq de joves cutiran al peu de la finestra de la casa de Maria; altre aplec dels mateixos recull l'almoina amb les cistelles cistelles. Molts anomenats. La finestra de la casa de Maria té dos finestrons ajustats. Pou en segon terme. Totes les cases de la plaça tindran les portes que es puguin obrir i tancar.

Tens habia la finestra els camilleres ja omplia'm la cistella; veu que ets hi vols posar. S'hi poses dolços cosa la Verge be ho rebren i si fons nos hi poses l'amor l'ho pagara. (Cantant.)
 MANEL. Mon primer goig desat fora

la cabellera d'or
que quan la rentes plora
las penes del meu cor.

Surt nineta
dolça aimia,
que està criant-te
la llum del dia,
surt nineta
del meu cor,
que està criant-te
el dolc amor,
ai de l'amor!

(*N'obra la finestra i surt la Maria amb una cistella plena d'ous. Manteu hi alçada la cistella de la costa i Maria hi posa alguns ous.*)

(*Mostrant la cistella i mirant et que hi ha.*)
A veure, quants me'n regala.
Un, dos, tres, sis, vuit...

PERE. No contis més; l'ha dat marxo.

MANEL. (Comptant altra vegada).
No potser... I és veritat!
L'has lluit

PERE. MANEL. No sé et que em passa.
I davant de tots.

RAMON. Que hi ha!
(*A Manel amistosament.*)
Si em volguessis creure.

MANEL. Què?
RAMON. Un altra i... estan en pau.

MANEL. L'estimo tant!
PERE. Més això
de carabassa en té el baf.

MANEL. Doncs no et vull.
(*Cull la cistella i tira a terra, al llotjar de casa la Maria d'un u un dels ous.*)

RAMON. Té, té, té i té.

PERE. I ara, què fast!

PERE. Més valia fe una trauca
que Benca's; malsagonyat!
(*Mig emportant-se'l.*)

RAMON. Anem a casa la Scinta.

MANEL. (Maria obra els finestrons; ella ho reparen. Al veure que la noira, la donzella tanca desgrudada la finestra.)

RAMON. (A Manel).—No ho veus? ja ha guanyat.

Ahans de vin-i-quatre hores
el perlot i demanar.
(*Es posen a cantar davant d'una de les cases del fons de l'escena.*)

ESCENA II

ELS MATEIXOS I BACH

(*AMB TO APROX.*)
Així, així... vingut cantories
mentre n'està gomegnit
la terra que ens ha vist néixer
Bigada de pecus i marxa,
Vergonya me'n donaria
de nomenan català,
i podent empunyí una arma
passà el temps caramejant.
No heu fem pas així nosaltres.

(Erguim-los.)

Alal alal! Proeu de cantar.
(*La major part dels joves detura l'escena.*)

I tu també! (Veient a Manel).
Vaja un genari!

que tindrè jo al meu costat!

MANEL. Això de gendre, potser.
BACH. Com, no! No ets prometa!
MANEL. Si, és clar.

Més les còss d'aquest món,
com se fan, també es destan.

BACH. Pàcia clar.
MANEL. I bò, estem renyits.

BACH. Renyits! Renyits! Des de quan?
MANEL. D'ara.

BACH. Si encor no l'has vist!
MANEL. Si ni tampoc hi has parlat!

BACH. Parlant, no; més si ens hem vist.
MANEL. I heu renyit amb el mirar.

BACH. Res d'això. (Empenyant els ous a l'altre.)
MANEL. Veieu?

BACH. I ara!
MANEL. Qui m'ha embrutat el portal?

BACH. Veieu això?
MANEL. Sí.

BACH. És un marxo
que vostra filla m'ha dat.

BACH. T'ha dat marxo?
MANEL. Tot el poble
ho ha vist.

BACH. Motius tindrà.
MANEL. Motius ella? S'hi tonia
d'haver qu'estic enfadat
de nosaltres dos, no pas ella
fóra, jo si que...

BACH. Què hi ha?
MANEL. Què hi ha? Què l'altre capvespre
aquest (els ous) la van ovirar
fent petar la clac...

BACH. Amb qui?
MANEL. Amb lo Cerverí... Cebria.

BACH. Ho vas veure bé?
MANEL. Com ara
a vos, que us tinc al davant.
I era ella?

BACH. Vaja si ho era.
MANEL. Ell hi va estropeja la mà;
jo no sé si és que em va veure
que es tapà amb el davantal,
i girant cua, depressa
se'n va venir cap ençà.

BACH. En Cebria? (Reflexionant.)
MANEL. El Cerverí.

BACH. És dir que és per aquesta voltanta?
MANEL. Sí.

BACH. No ho sé.
MANEL. Doncs, si estimes
la vida i la llibertat,
vets de paper-ho.

BACH. Ara ves.
MANEL. No diguen pas
a n'ella açò que us he dit.

BACH. Deixau per mi.

MANEL. Això pla!
BACH. Si ho sé no m'en deia gota:
una setmana d'un pan
de... (Senyalant los ous.)
i després renys i més renys.
Per béu? què te n'anirà?
MANEL. És que...

BACH. Callem... (Manel rot replicar.)
MANEL. Que ete criatura!

ESCENA III

ELS MATEIXOS I MARIA DES DEL BINDER

MARIA. Encara l'estem confessant? (A Bach.)
BACH. Saps que em dius?

MARIA. No. (Veient els ous.)
MANEL. No, (Veient els això?)
MANEL. Tu ho deus saber.

MARIA. Jo no pas.
(*Bach truca a la porta de la primera casa de l'esquerra on hi viu en Peccatell.*)

MANEL. I el Marso?
MABEL. Si no l'espliques.

MABEL. I el Marso que m'has donat?
MABEL. Jo? Jo Marso? Ai, monstrell!
i ho dius així tan formal
que al sentir-ho, més de quatre
creuats que dius veritat.

MANEL. Tu no m'has dat marxo?
MABEL. No.

Eren tretze i ben contats.
Ves si és cert, que la Treseta
la vella d'aquí el detraç

MANEL. me n'ha dat dos que mancaven
per fe els tretze que t'he dat.

MABEL. Ai Déu! i encara se'n burla!
(*Portant la prop del binder.*)
Vina allí... conta i sabràs...

MABEL. Com tu.

MABEL. (Amb bafa.) Doncs eren tretze?
MABEL. Dotzena de frare.

MANEL. És clar!
I ara diràs que soc ruc;

com que no els podem contar!
Si hagües pensat etna fe,
a fe, els hagueras guardats,
i en loc de tirar a terra
hagueras fet empollar;

i llavors quan amb potes
te vindrías al davant,
al sentir-te el eren tretze,
ells respondrien plulant:

no són tretze, que són dotze,
i sempre dotze hem estat.

MABEL. Idè, que et diré! Eren dotze?
MABEL. Doncs jo no en volia pas
dar-te Marso.

MANEL. Encara molt, encara rai;
MABEL. mes...

MABEL. Què?
MANEL. (Amb misteri.) No ho saps!... L'altre
(dintre.)

MABEL. No hi calo.

MABEL. Maria, (deixant d'entraronar amb en Peccatell.)

MABEL. Què vol, pare?
MABEL. (A Manel.) Tu, et que t'hi dit.
MANEL. (Fent memòria.) Ah!... En Cebria,

ESCENA IV

BACH I MARIA

T'ha vist. I qui?

En Manel.

Quin? L'altre vespre.

I com?

Parlo.

Saps aquell que porta
un caxim d'homes perduts,
a l'emeció tots venuts?

Doncs amb ell sepu o a l'horta...

no sé on, el jora aquell
va veure'; i és cas formal
vas tapà amb el davantal
la cara al deixar-te n'all.

Molt ruc i acolorada
vas vindre al maq. Aquell dia

que hi hagué entre els dos, Maria
Vull saber-ho tot.

MABEL. Parada
em deix lo que dius; cregau
que en obdit tema, pare,
ja etxa escusa, més la que ara
que parlà clar m'ordenau,
ho farà sen trigar pu,
que no us val amagar res,
encar que lluc... T'ha otes?

BACH. Als Bachs no els afem ningú,
i molt menys toniu un cap
i de fet, de ferro lo cor
pels vils, més que el tinga d'or
pels bons. Això el poble ho sap,
i com tot home d'agra,
vos ha vist brandar destrai,
sap que el no ofendrés, li val
establir-se el moro...

(Pausa.)
Es un home que em persegueix
per tot amb el seu amor,
No sent res per ell mon cor.
L'hi he dit i amb tot persisteix.
Aquell malventurat dia
que m'hi va veure en Manel,
va dir-me que em desdicia
si em cassava em ell, el cel;
més que si dels dos triava
mon promou, ob a parlar a vos
una força us reservava
amb un calzer d'amargor.

A l'our six plan infernal
em vaig tancar to la carna...
Ja salue el peripà, pare,
va servir-me el devantal.

(Reflexionant.) Forca!
MABEL. I una taca a l'hondra
que fins a m'arribara.

BACH. Encara molt lluny està
el jora d'aquesta donzella.
I si el molt viuri deva
dins a tant que arriba ell.

Dia de primer destarria
cansat, de veure' i tan vell.
Som Bach i tinc cor rom cal;
soc bé, ell és renegat.

El tiro que m'ha bençat
no m'ha fet pas cap senyal,
que si un hom fer cas devia
d'un renegat boitior
no poc es rebaxaria...

Més si em busca tant, potser...
i si em ve tant al darrera,
es veurà ben clar d'un pic
que hi ha més bravesa a Vich
que traidoria a Cervera.

BACH. Pare, callem.

MABEL. Callem

que és peccat parlar en va;
no és qüestió d'entraronar
No és cert? És qüestió de fa.

ESCENA V

ELS MATEIXOS I PERE, RAMON, L'EPRE, HOMES, NOIS,
doncs, etc. Moltia antansio. Pere porta da-
mant del cap una taca, i Ramon lo joc-guinols
i un altre home una cistella amb fruites

BACH. Quin brogit!

MABEL. Es el jovent
que va a fer cotar el guinols.

BACH. Si t'hi vols quedar tu queda-t'hi.
mal be ocist, amic de joec,
(*Entra a la casa de la dreta.*)

ESCENA VI

Els mateixos, menys BACH i MARIA

- PERE *(Amb la tauca al cap i acompanyant dels altres).*
I bé, on es posa?
- RAMON. Aquí.
- HOM. 1. *(Le deixa on l'hi diuen).*
Aquí em priva el pas, no, no.
- PERE. Dones, on?
- RAMON. A n'aquí mateix.
- PERE. *(La porta està oberta).*
I no que veus que ell no ho vol?
- HOM. 2. Dones al mig.
- HOM. 1. L'alcalde em priva.
- HOM. 2. Pua a qualsevol recó.
- PERE. No pot ser. S'hi té de veure, vull tenir força claror sinó després sempre diran que s'hi fan trampes al joc.
- (Els nota riden).*
Callet, ballets!
(Posant-li en un recó de la plaça).
Vos agrada posadeta aquí al cantó?
- RAMON. A un zicat que li toca el guinet.
Hei tu deixa estar la capsa.
- PERE. *(A un altre que ja girar l'agualla).*
No facis rola el guinet.
- RAMON. *(Vient que altre l'inguaite).*
Miren que això és tot un quento!
- PERE. El pegó. *(El mateix).*
(Vient que no li fa cas, li dona un cop.)
- RAMON. *(Aguafat a un que li prenta ratons).*
Porta això.
- PERE. *(A Ramon demanant-li la capsa).*
Porta això.
- RAMON. *(Aguafat).*
Havem fet un bisbe.
- PERE. *(Aregalat el joc).*
Qui posa.
- HOM. 2. *(A la dama, un sou.)*
I ho fa. Des d'aquest moment tota l'atenció estarà fixa en el joc.
- PERE. Dones, jo un bon granpat d'atmetles. Ell son de sucre, miunyons.
- ARA. *(Fa girar l'agualla).*
Roda, roda, roda, roda, roda i done's sort.
- HOM. 2. Ja s'atura.
- HOM. 1. *(Per la dama.)*
L'ha fregada.
- PERE. Més no s'hi atura.
- (Demanant un cop a un zicat que es pot tirar d'aquesta de la fula).*
Què vols?
- TÉ: això és ben teu.
- (Seguint la cantarella).*
Roda, roda...
- HOM. 1. Al, el cinc!... Car! seré jo.
- HOM. 2. Té, té, s'atura, s'atura.
- PERE. Sobre el set. Me quedo el sou; la Verge ha guanyat. Tornem-hi.
- HOM. 1. Avui tinc molt mala sort.
- RAMON. Jo al cinc.
- HOM. 1. Jo al tres.
- HOM. 2. A l'u.
- PERE. Al quatre.
- ALFRE. Al set.
- UN XIROT. Al deu.
- ALFRE. Dones jo, al nou.
- ALFRE. Dones jo poso per la dama.
- ALFRE. Al sis.
- ALFRE. Dones jo em quedo el dos.
- PERE. *(Amb cerimònia).*
Jo, ara, és molt just que posi

més, el dibar paja molt.
Nou i figures quatre matrestes de reims ses dels millors, una bona llançonissa, i a més dos dotzenes d'ous.

Vos agrada?

TOTS. *(Amb alegria).*
Visca en Pere!

PERE. Per mi, no em quedo res, jo. Roda, roda, roda, roda, roda i done's bona sort.

- HOM. 1. Veiam si roda?
- HOM. 2. Ha fet trampa.
- L'ha tocadu, amb el dit gros; ja veureu com guanyarà.
- (Enafat).*
Qui guanyarà?
- PERE. Tu.
- HOM. 1. Jo? Jo?
- HOM. 2. Sí, senyor.
- PERE. Jo l'he tocadu?
- HOM. 2. Sí, senyor; ho ha vist tothom.
- PERE. Qui ho ha vist? Ho ha vist tu?
- HOM. 2. Jo no, més aquest. *(A un del costat seu).*
- PERE. Tu?
- ALFRE. No, mes aquest. *(Al del seu costat).*
- PERE. Tu?
- ALFRE. No he vist res; més aquell... *(A una del costat seu).*
- PERE. *(A la dona.)*
Què heu vist vos?
- DONA. *(Que estava parlant amb un altre.)*
El pegó. *(El mateix).*
- PERE. *(Enafat).*
Dones perquè enarreu d'una cosa que no heu vist?
- (Mentre està ocupat amb això el zicat pren un sou que hi ha en la cistella.)*
Valga'm Déu! I que és això!
- Vina aquí. *(Perseguint els zicots).*
Tu! Vina aquí.
- Si l'atrapa. *(Aguafat a Pepet).*

- PEPET. Jo? res, ametlles i dues o tres anous.
- PERE. A veure. Ametlles; magranes; *(Escorellant-la).*
Bé, i aquests sous de qui són? Son meus.
- PERE. Jo no ho crec.
- PERE. Què sí.
- PERE. Els has pres; ho sé.
- PERE. Que no.
- PERE. Bah! bah! no et crec i me'n la quedo, els tiro a n'el calaixó. *(Ho fa).*
- PERE. *(Florant).*
Ho aniré a dir al padri.
- PERE. Per mi, a la padrina i tot. *(Tots segueixen jugant).*

ESCENA VII

Els mateixos i BACH

- BACH. Què tenim? I ara. Què plores?
- PERE. Aquí n'ha pres.
- BACH. Què?
- PERE. Sí, sis sous.
- BACH. Per què te els has pres?
- PERE. No ho sé.
- BACH. Dones jo sí, que ho he vist tot. I l'està molt bé. Així no et ficaries altres cops entre gent més gran que tu...

- PERE. Es que...
BACH. Callen.
- PERE. Tinc raó.
- BACH. Tenint raó no vull...
PERE. Què?
- BACH. Que em peguin.

ESCENA VIII

Els mateixos i PERCOLS depressos pel fons

- PERE. *(A Bach).*
Per tu vine jo.
- BACH. Què hi ha?
- (A Pepet que no se'n va del seu costat).*
Ves, ves.
- PERE. Es que és Pasqua.
- BACH. I quin ben pres cinc o sis sous i no que compris-ne una.
- BACH. Sí, calles i ets bon minyó te la farà la Maria.
- PERE. L'hi he dit L. diu que no ho vol i com que al fons s'hi ha tantat?
- BACH. *(Donant-li els sous).*
Aquí els tens; ves, enfadado.

ESCENA IX

Els mateixos menys Pepet que surt pel fons demanant salut d'alegria

- BACH. Què hi ha? *(A Percols).*
- PERE. He fet ton enàrrec.
- BACH. Has sapigut?
- PERE. Ho sé tot.
- BACH. Els castellans i francesos l'han assaetjada de fort; Barcelona està resolta a batre's; més si socors no rep, tindrà de donar-se, i si cau, s'ha perdut tot. Sols per la part de marinha encara queda un cantó que permet l'entrada franca a la vila: els dels entorns, a les tropes castellanes no donen gusps de repàs. Si no poden fer alçà el siti entraran a dins.

- BACH. Atò si que em ve a tirar per terra els meus plans. Co si que em dol. Jo emparava atòcò els meus i no moure'm d'aquesta vola, per donar feina de Vich al covart governador; mes, si el cap està malalt, primer és el cap que el col. Hi anirà també.
- PERE. *(Abatut).*
A morir-hi!
- BACH. Car, si uns tenen el valor, els altres tenen la força. *(Amb molta naturalitat).*
Aqui, quan tantes el foc, no contem els enemics; el que sí cerca tothom és, al tornar-se'n a casa, portar-ne ben las al cos, l'esperit ben satisfet i la destralt feta un móo.
- Si tombem... gràc sia a Déu! Si fem tombat... Déu ho veit! Si tinc la fossa amanida, alabai sia el Senyor!
- Tard o dejorn, amic meu, tinc de fer-lo aquell Barc son. Tant si és aquí, com allí, per tot arreu serà un colot.

- BACH. Ja sap's doncs el que jo penso, així sparia-ho tot.
- PERE. *(Amb vols anar-hi).*
Eixa nit.
- BACH. Quin vols és d'aquí?
- PERE. Amb tots.
- BACH. *(Pausa).*
De què?
- PERE. De què manquin armes.
- BACH. Si en manquen, a l'hort n'èl peu de la cervera hi trobaràs co que vols.
- PERE. Jo hi fallaire?
- BACH. *(Sorprès.)*
Tu? per què?
- PERE. Mon pare no està gens en. Es vell.
- BACH. Si és així, fas bé: qui oblidés els zicots al món l'han posat, no obra pas bé... Demuestra tindre mal cor.
- PERE. A més, em quedo perquè si n'aquí al poble, com jo em teus, vinguessin ells a voler-li fe' algun tort... Li podrien fer, mes, al de qui li fes! De miunyons hem jugat, milers que amics, aixal com germinos bessos. Ton pare fou per men quant Déu va deixar-me al món triant orfe L. Pere, ho juro per tu sang i per mon nom, qui vos faci mal, tindrà de veure'm tard o dejorn.
- PERE. No tebo bon agrament i igual agrament farà jo.
- BACH. De grat i de cor l'accepto.
- PERE. El falg de grat i de cor.

ESCENA X

(Els mateixos i gent de poble espantada, doncs criant, de quans en quans queixa crit lluny. Els que estan jugant, paren el joc. Tots miren cap on hi ha el carril. S'ent un tret. Maria s'acosta a la finestra, sota el tindrà. Molt animada. Bach tren de casa seva al quals arreu i les deira al peu de la porta.)

- PERE. Sentiu?
- HOM. 1. Què serà.
- RAMON. Les dones xielen.
- PERE. Això sempre ho fan.
- HOM. 2. Verge santa! *(Amb espantada.)*
- DONA. Tinc la gola mosada.
- PERE. *(De la finestra).*
Pare, què hi ha?
- ALFRE. Quin terratremó! M'agrada!
- ALFRE XIROT. *(Apoderant-se del guinet i posant-se a jugar.)*
Apròitem-se! Un altre tiro.
- SILA. Sant Mare!
- (Entra a la casa Maria; se'n va de la finestra.)*
Dones! *(Detenint a una dona que passa.)*
Bé, què passa?
- PERE. Diu que venen els cerverrins i gabaia.
- BACH. El que ja em pensava. I bé, bé, què fem?
- RAMON. Sortir al camp.
- DONA. I tu i la volen saquejar.
- PERE. Dones quedem-nos L. que ho provin.

(Els de la quadrilla li arribassen de les mans).

CEBIA. Pocsalà un mos a la boca. (Li posen. Un dels de la quadrilla veient que Maria es resisteix, puja a cavall i la pren en uns braços a la força i així se l'adura).

MANEL. (Vent fora per a fugir dels que el tenen agafat).
Deixeu-me anar: Déu del cel!
(S'escapa i veient un fusell que a terra de la colla s'ha deixat a terra per ajudar a muntar a la Maria a cavall, hi corre per agafar-lo; veu lo Cercei i l'hegeix el pensament i posant-li el peu damunt i la boca del treball del de Manel, el deté).
Oh! No us l'emportareu!
Si dones un pas, ets mort!

MANEL. (Amb sospir). Tens el geni fort!
CEBIA. Mal Blamp!
MANEL. (Amb sospir). Tens el geni fort!
CEBIA. (A un de la colla, signant-li l'arma després d'atacar-lo amb una puntada de peu).
Preu això.

(Amb compassió a Manel). Ets un noi!
(Se'l mira un xic mig ricent, mentre li la comitent, i després tot amant-se'n).

Adéu!

ACTE SEGON

L'escena representa els baixos de la casa d'En Banch. A l'esquerra i al fons, el cap de l'escala, se suposa que dona a la porta d'entrada. A la dreta, una finestra, que dona a l'hort. A l'esquerra, porta que dona als quartos de dins i al sot cobert d'una porta falsa. A la dreta (fons), la llar amb els xanoves i una caixa gran. Al aixecarse el teló, Pepet està en primer terme sentint agafada una estaca i dant a son temps cops a una cadira que hi ha damunt al mig de l'escena. Es de nit. L'escena aclaria per dos llums de cuina, i un penja de l'escudeller de la xemotonia i l'allev d'un cordill que baixa d'una de les bigues del sostre sobre l'ull de l'escala.

ESCENA PRIMERA

PEPET sol, un xic després SÍLA amb un llum que penja sobre l'ull de l'escala, i bufà

PEPET. (Arrelegant tot el que diu).
Ara s'ha dret... amb furia.
(Dona un cop a la cadira).
No, sembla que has genegat?
Així de cansat... Es decanta el cap per poder passar...
... i et brac i dant mitja volta...
... potallant al mig del cap.
(Dona una garronda a la cadira i aquesta cau).
Ja t'hi mort... Així morissen els botillers...
SÍLA. (Amb un llum que penja a l'ull de l'escala).

Què ha estat aquesta tarballastada?

(Veient la cadira).

Mes, xicot de Déu, que fas?

PEPET. M'assajo.

(Posant a son lloc la cadira).

SÍLA. En venguer els mobles?

PEPET. En fé anar bé la destralt.

Miren. S'agafa per 'quí, perquè no es pugui escapar.

es tira un xic endarrera, i quan ve bé... catacra!

(Dona un cop).

SÍLA. No, el cop dels més segurs.

PEPET. Qui el rep ja sap si té tall.

SÍLA. No!... i això? Mira que els pengon a n'els que mantlen

PEPET. Que és cas!

a n'els lladres perquè roben: jo no tracto de robar.

SÍLA. Jo vull defensar la patria, jo vull fer córrer la sang, jo vull encorcar gabatjos jo vull matar renegats.

PEPET. Xicot! compromets la vida i la meua... El sentiran!

SÍLA. Justament avui que al poble el Govern hi ha alçat.

PEPET. Per ell més que per un altre, a fe m'hi inc d'assajar.

SÍLA. Se'm'n va endur la padrina pel setecura va fé un any.

PEPET. No me'n parlia... no me'n parlia!

SÍLA. que me'n canten cara avall les llàgrimes quan hi posen. Què hi farem!

PEPET. Déu maleit... Lleva't cap del maleit.

SÍLA. Caña. No, per Déu!

PEPET. Caña. I bé no vull callar.

SÍLA. Ho contare a n'En Manel tan bell punt amibara.

PEPET. No tignen por de que em renyi, al revés, m'ho emenvaré.

SÍLA. Creu-me, asossega't i veste'n fins a l'hora de sopar.

PEPET. El senyor reclat l'espera pel rosari.

SÍLA. Bé, això tal.

PEPET. Ja hi 'niri; mes ans deu-me encantar m'hi d'assajar.

SÍLA. Es així un cop que vaig veure que el dava molt paquí... Plam!

PEPET. Ja t'he trobat. Visca l'avís! Ara al rossat.

SÍLA. (Se'n va corrent cap a la finestra). I on vas?

PEPET. Cap a l'engallosat.

SÍLA. (S'enfita dalt de la finestra). (Corrent-hi). Xicot,

PEPET. que et vols fer rosos el cap? (Preparant-se per saltar).

SÍLA. A la usal!

PEPET. Pepet! Verge santa!

SÍLA. A les dos!

PEPET. Sant Marc!

SÍLA. No! A les tres!

PEPET. Al, Déu meu! (S'alta).

SÍLA. deturnat!, que fas?

PEPET. deturnat!, que fas?

SÍLA. (Espanintada). Ja és baix.

PEPET. Ja deu ésser mort!

(Deu de la finestra). (Que ets viu?)

PEPET. Sóc dalt del pallor.

SÍLA. Ara hi caic!

PEPET. Per espantar-me, el benicrit!

SÍLA. Sóc dalt del pallor.

PEPET. Per espantar-me, el benicrit!

SÍLA. Sóc dalt del pallor.

PEPET. Sóc dalt del pallor.

SÍLA. Sóc dalt del pallor.

PEPET. Sóc dalt del pallor.

SÍLA. Sóc dalt del pallor.

PEPET. Sóc dalt del pallor.

SÍLA. Sóc dalt del pallor.

PEPET. Sóc dalt del pallor.

SÍLA. Sóc dalt del pallor.

PEPET. Sóc dalt del pallor.

SÍLA. Sóc dalt del pallor.

PEPET. Sóc dalt del pallor.

SÍLA. Sóc dalt del pallor.

PEPET. Sóc dalt del pallor.

SÍLA. Sóc dalt del pallor.

PEPET. Sóc dalt del pallor.

SÍLA. Sóc dalt del pallor.

PEPET. Sóc dalt del pallor.

SÍLA. Sóc dalt del pallor.

PEPET. Sóc dalt del pallor.

SÍLA. Sóc dalt del pallor.

PEPET. Sóc dalt del pallor.

SÍLA. Sóc dalt del pallor.

PEPET. Sóc dalt del pallor.

SÍLA. Sóc dalt del pallor.

PEPET. Sóc dalt del pallor.

SÍLA. Sóc dalt del pallor.

PEPET. Sóc dalt del pallor.

SÍLA. Sóc dalt del pallor.

PEPET. Sóc dalt del pallor.

SÍLA. Sóc dalt del pallor.

PEPET. Sóc dalt del pallor.

SÍLA. Sóc dalt del pallor.

PEPET. Sóc dalt del pallor.

SÍLA. Sóc dalt del pallor.

PEPET. Sóc dalt del pallor.

SÍLA. Sóc dalt del pallor.

PEPET. Sóc dalt del pallor.

SÍLA. Sóc dalt del pallor.

PEPET. Sóc dalt del pallor.

SÍLA. Sóc dalt del pallor.

PEPET. Sóc dalt del pallor.

SÍLA. Sóc dalt del pallor.

PEPET. Sóc dalt del pallor.

SÍLA. Sóc dalt del pallor.

PEPET. Sóc dalt del pallor.

SÍLA. Sóc dalt del pallor.

PEPET. Sóc dalt del pallor.

SÍLA. Sóc dalt del pallor.

PEPET. Sóc dalt del pallor.

SÍLA. Sóc dalt del pallor.

PEPET. Sóc dalt del pallor.

SÍLA. Sóc dalt del pallor.

PEPET. Sóc dalt del pallor.

SÍLA. Sóc dalt del pallor.

PEPET. Sóc dalt del pallor.

SÍLA. Sóc dalt del pallor.

PEPET. Sóc dalt del pallor.

SÍLA. Sóc dalt del pallor.

PEPET. Sóc dalt del pallor.

SÍLA. Sóc dalt del pallor.

PEPET. Sóc dalt del pallor.

SÍLA. Sóc dalt del pallor.

PEPET. Sóc dalt del pallor.

SÍLA. Sóc dalt del pallor.

PEPET. Sóc dalt del pallor.

SÍLA. Sóc dalt del pallor.

PEPET. Sóc dalt del pallor.

SÍLA. Sóc dalt del pallor.

PEPET. Sóc dalt del pallor.

SÍLA. Sóc dalt del pallor.

PEPET. Sóc dalt del pallor.

SÍLA. Sóc dalt del pallor.

PEPET. Sóc dalt del pallor.

SÍLA. Sóc dalt del pallor.

PEPET. Sóc dalt del pallor.

SÍLA. Sóc dalt del pallor.

PEPET. Sóc dalt del pallor.

SÍLA. Sóc dalt del pallor.

PEPET. Sóc dalt del pallor.

SÍLA. Sóc dalt del pallor.

PEPET. Sóc dalt del pallor.

SÍLA. Sóc dalt del pallor.

PEPET. Sóc dalt del pallor.

SÍLA. Sóc dalt del pallor.

PEPET. Sóc dalt del pallor.

SÍLA. Sóc dalt del pallor.

PEPET. Sóc dalt del pallor.

SÍLA. Sóc dalt del pallor.

PEPET. Sóc dalt del pallor.

SÍLA. Sóc dalt del pallor.

PEPET. Sóc dalt del pallor.

SÍLA. Sóc dalt del pallor.

PEPET. Sóc dalt del pallor.

SÍLA. Sóc dalt del pallor.

PEPET. Sóc dalt del pallor.

SÍLA. Sóc dalt del pallor.

PEPET. Sóc dalt del pallor.

SÍLA. Sóc dalt del pallor.

PEPET. Sóc dalt del pallor.

SÍLA. Sóc dalt del pallor.

PEPET. Sóc dalt del pallor.

SÍLA. Sóc dalt del pallor.

PEPET. Sóc dalt del pallor.

SÍLA. Sóc dalt del pallor.

PEPET. Sóc dalt del pallor.

SÍLA. Sóc dalt del pallor.

PEPET. Sóc dalt del pallor.

SÍLA. Sóc dalt del pallor.

PEPET. Sóc dalt del pallor.

SÍLA. Sóc dalt del pallor.

PEPET. Sóc dalt del pallor.

SÍLA. Sóc dalt del pallor.

PEPET. Sóc dalt del pallor.

SÍLA. Sóc dalt del pallor.

PEPET. Sóc dalt del pallor.

SÍLA. Sóc dalt del pallor.

PEPET. Sóc dalt del pallor.

SÍLA. Sóc dalt del pallor.

PEPET. Sóc dalt del pallor.

SÍLA. Sóc dalt del pallor.

PEPET. Sóc dalt del pallor.

SÍLA. Sóc dalt del pallor.

PEPET. Sóc dalt del pallor.

SÍLA. Sóc dalt del pallor.

PEPET. Sóc dalt del pallor.

SÍLA. Sóc dalt del pallor.

PEPET. Sóc dalt del pallor.

SÍLA. Sóc dalt del pallor.

PEPET. Sóc dalt del pallor.

SÍLA. Sóc dalt del pallor.

PEPET. Sóc dalt del pallor.

SÍLA. Sóc dalt del pallor.

PEPET. Sóc dalt del pallor.

SÍLA. Sóc dalt del pallor.

PEPET. Sóc dalt del pallor.

SÍLA. Sóc dalt del pallor.

PEPET. Sóc dalt del pallor.

SÍLA. Sóc dalt del pallor.

PEPET. Sóc dalt del pallor.

SÍLA. Sóc dalt del pallor.

PEPET. Sóc dalt del pallor.

SÍLA. Sóc dalt del pallor.

PEPET. Sóc dalt del pallor.

SÍLA. Sóc dalt del pallor.

PEPET. Sóc dalt del pallor.

SÍLA. Sóc dalt del pallor.

PEPET. Sóc dalt del pallor.

SÍLA. Sóc dalt del pallor.

PEPET. Sóc dalt del pallor.

SÍLA. Sóc dalt del pallor.

PEPET. Sóc dalt del pallor.

SÍLA. Sóc dalt del pallor.

PEPET. Sóc dalt del pallor.

SÍLA. Sóc dalt del pallor.

PEPET. Sóc dalt del pallor.

SÍLA. Sóc dalt del pallor.

PEPET. Sóc dalt del pallor.

SÍLA. Sóc dalt del pallor.

PEPET. Sóc dalt del pallor.

SÍLA. Sóc dalt del pallor.

PEPET. Sóc dalt del pallor.

SÍLA. Sóc dalt del pallor.

PEPET. Sóc dalt del pallor.

SÍLA. Sóc dalt del pallor.

PEPET. Sóc dalt del pallor.

SÍLA. Sóc dalt del pallor.

PEPET. Sóc dalt del pallor.

SÍLA. Sóc dalt del pallor.

PEPET. Sóc dalt del pallor.

SÍLA. Sóc dalt del pallor.

PEPET. Sóc dalt del pallor.

SÍLA. Sóc dalt del pallor.

PEPET. Sóc dalt del pallor.

SÍLA. Sóc dalt del pallor.

PEPET. Sóc dalt del pallor.

SILA. Amb naltres, quan soparem; després, a fora del mas.

MANEL. Bé, ara us diré tot seguit. (Amb resel.) perquè vos content.

SILA. Parla. Qui et priva?

MANEL. Rixa nit arriba. (Amb misteri.)

SILA. Ella arriba aquesta nit?

MANEL. És Ferra, i ha saltat fora; i ha tret d'allí un era; primer ha sigut a Cervera, allí tres mesos lencada.

SILA. A Vich, Matreosa Sarra? (Complauent amb els ditx.)

i fins a Lleyda també sap ell... Ho ha sabut far amb un enginy tan cabal, com aquesta nit, si Déu vol, després de tanta de patir veurà el poig.

SILA. Si ja ho pots dir; i per mi haurà extit el sol.

MANEL. Anem a guarar el sopar (Anunt cap a la llar.)

SILA. (Deturant-la.) Encara se més.

SILA. Potsar.

Mira, tinc d'ans al celler... però hi podras aconseguir. Digam-ho i no perdrà estona, perquè ja és hora avançada i ni la taula és parada, ni el sopà està.

(Se dirigeix a la llar i mira al pobre.)

Si s'adona de res del que fem aquí.

MANEL. (Mirant-lo de prop.) Si està dormit.

SILA. Pobre vell!

MANEL. Dorm? ditxos ell, qui dorm; jo no puc dormir.

(Sila pren el llum de la llar i baixa d'alguda de Manel per l'escala del fons.)

ESCENA V

EL POBRE, després de mirar al seu voltant.

Vindrà aquí, ja m'ho pensava. Mes al vindre cap al mas sabran aturar son pas els meus... I se m'escapava! Amb En Ferraols jugarem fa temps un joc exposat, d'aquest joc, més ben lliurat, dels dos, qui eixirà vençent. Ferja ja més vaig jurar i d'ó a la força a son pare i fora el primer cop ara que haguera jurat ja ve.

Soroll... tornem al ascó. S'ó un vellot, si s'ó un anyell... Quan m'arriben aquest pell (Pel draps.)

potés els sembrar un lleó. (Mirant a la finestra i enraonant amb altres que se suposa estar al peu de la taula.)

Per aquí... Ahum... Pel pallar.

ESCENA VI

EL POBRE i dos lloms armats que salten per la finestra.

(A la caixa que està d'arimada a la paret.)

POBRE. Ara cuiten... a la caixa. Arreplega aquesta faixa.

(A un dels dos que li cau.)

fins que vos faci així (Una patada.) re. (Torna a posar-se de la matreza mentre fingint dormir.)

ESCENA VII

Els mateixos i BACH que entra per una porta falsa que hi ha en primer terme a l'esquerra de l'espectador, amb un fonsol.

BACH. Fose! Ningu! Haguera jurat al vindre per l'hor, que aquí hi havia llum. Fins sentí parlar m'havia semblat... Tot quètia mort i... perdut... (Deixa el fonsol damunt de la taula que hi haurà entre la porta falsa en men que se suposa comunicar amb les habitacions interiors.)

Oh mas! quan et vaig deixar no em creia poder tocar, i molt mayra tornar veucut, avullit i esclat com ara; mes encara hi ha prou vida per poder pendre la mida al dol de mon cor de pare.

(Pausa.)

La patrina ja està perduda, a mon braç i a ma destrul. Tot té aquí al món sa glada... el l'haurl, si Déu m'ajuda.

(Pausa.)

ESCENA VIII

Els mateixos i SILA, i MANEL que pujen per l'escala del fons amb llum.

SILA. Ha encés llum?

MANEL. Bé ho sembla.

SILA. (Consultant la veu de Manel.) Polce Manel!

BACH. (Apareixent a doll de l'escala i rient a Bach.)

SILA. All! no és ell.

MANEL. (Apareixent a la cordada.) Com no?

SILA. No, no, no és el vell.

BACH. (Donant-se a cóntre.)

SILA. Foraster no a casa nova?

BACH. (Conscient a Bach.) Sant Marc! I quina alegria!

SILA. Es famo jo no el coneixia!

MANEL. Vins m'ajut. Qu'apressa!

MANEL. Es delades el parlar.

BACH. Ho és tot.

MANEL. No pas encara.

SILA. Bona nova us puc dar ara.

BACH. Eixa nit té d'arribar.

MANEL. Ella? i qui me l'ha salvada?

MANEL. En Ferraols.

BACH. N'ets segut?

MANEL. No sóc molt.

BACH. I ho sap ningu?

MANEL. Els amics de l'encontrada.

MANEL. Jamai pagar-li podré.

SILA. Mes un pic sí, síla aquí cuidant amb el Cerveri.

BACH. D'aquest jo me'n cuidaré i juro deixar venjada del tot ofesa semblant.

SILA. Són al pobre i pel voltant, els de la seva mainada.

MANEL. Té al·litzat aquesta nit, d'aquí en tot la nuassa.

(Sila mentre tant arreplega el sopar i penja la llum a la zemenca.)

BACH. Ho sé.

MANEL. (Amb veu baixa.) Pocs veurán el dia un pic els i hauré dormit.

BACH. Com s'entén?

MANEL. Ho tinc pastat de modo que anirà bé.

BACH. Manel. (Represent-lo.)

MANEL. Valg di' en venjar.

BACH. Eixa parullu emmarcoru, mai la diré un català.

MANEL. Aquí ens sabem fer matj i molen; mes cura a cura.

BACH. I tan cert és el que he dit que si el Cervari en fos hoste i ten complec és en costa di que et clej i aquí una nit en men que se suposa mentre fos aquí hostatjat, Manel, fora'm tan sagrat com Déu, matx i si vingues.

MANEL. Donec jo morlo no eis se dar i als malvats eis tinc present.

BACH. Donec jo mai sóc mas content que quan eis puc perdonar.

MANEL. Ara, foca de l'hoste.

BACH. Illure jo, illure et també, deixaria l'obra fé

SILA. a mon braç i a ma destrul. (Des de la llar en esta fet el sopà.)

EL POBRE dorm que és un gust.

BACH. (Girant-se.)

MANEL. Un pobre que ha recollit.

SILA. Nomes per aquesta nit.

BACH. (Acostant-s'hi i mirant-lo.) Cansat va.

SILA. Dorm com un fust.

MANEL. Truquen. (Truquen a la porta.)

SILA. Qui hi ha? (Des de la finestra.)

POBRE. Soc jo, en Pere.

SILA. Que obrim?

BACH. Obrim-li la porta. (Sila agafa el llum i baixa a obrir i torna empantada, seguida de Pere, fentos i molts homes i dones del poble que entren amb quietud.)

ESCENA IX

Els mateixos, PERE, RAMON, homes, dones del poble.

SILA. Verge Santa! Vins mig morta, du mig poble al seu davant.

PERE. (Penjant altra vegada el llum en la zemenca.)

MANEL. Sabem que en Bach ha vingut.

PERE. Per Déu... el comprometen.

MANEL. Jo ho sabem. (Fent-se la mal a Bach.)

BACH. Tot ho sabem?

PERE. Tot no, perquè no hem pogut.

BACH. Deixis cinquanta que partiren i han tornat sols vint-i-dos.

PERE. Vint-i-dos, no hen perdut res.

DONA 1. I els vint-i-set que morirunt?

BACH. Són meutx; mes tan reforçats i al perill tan fets ne són, que, pedeu di a tot el món que vos els torpo dolbats.

DONA 2. El meu, ferrit d'aquí està. (El front.)

BACH. Es una creu que algun dia quan sigui veu en la massa eis me te la podra emnyar, i al conta-li-hi tot aixó assentat vora la llar, podra fer el cas va costar la cadera del lleó.

DONA 1. El meu, manç.

BACH. Per millor glòria, que jo no res mes voldria sapo que és digut un dia al fer-se d'aixó la història:

«El poble de Roda anà a Barcelona a la una, d'aquella vila en la ruina».

«I el poble hi va guanyar».

«Ens han contat grans horrors. Per molt que vos hagin dit no en sabem res. Maledic sia d'aixó el causador!»

«I, per castic, tan sols Déu el jor de l'etern jutj el diangui el que ha patit a n'el pobre pau meu».

(Pausa.)

Tot el poble s'engolava cap a dins de la ciutat, el séde estabat tan tancat, quan jo amb els meus hi arribava.

Privats molt de sa família, cada nit somnia mal fet, mal noiesats, tanos refets de tan troplel i vigília.

Plovent nos sempre granades, pariant nos sempre de mort el, l'enemic, el port, ens passavem les diades.

A cada crit, d'«Us donem?» s'hi responia al seguit amb un altre més fort crit del cano amb la ruca veu.

Així van passar hi un any i més; un jor la traicció va obrir al conperdu la vila, i en un estany de sang es torra tota ella.

Ais, gemecs, veus de malança, crits fereïsses de venjança.

Mori el Franc! Mori Castella! Terratrem tot avenc el fum que eis ells era segava, la veu triada que baixava del campanar de la seu, el carnage tentada,

el crit amarg del perdut; dient uns: «Ens han venut!» altres: «Fara compassió i entre congistes i playns i la febre i enganant, la vida amara terrible».

Barcelona agonizant. Cent per u solco eis venien: al Born ens acolloraren, foc a la vila pegava, mes encara eis contenim.

I amb tot i l'anar per terra, al veure que en saguina la causa que defenia tot un poble amb santa guerra en Esc de cridar: «Pitad!» per la seva triada sort, alçava un peno de mort «entre ruïnats, escollats, els bruts, els, (Escarri) noeres lleis que eis hi imposaven i els que de bols en tractaven sans acceptar nosres lleis.

La ciutat capitula. El braç cansat també es dona. Entregada Barcelona res tenia que fé allís.

PERE. Si que grossa l'heu passada!

DONA 1. Volem fé una ciutadella... Damunt la vila arribada... BACH. Millor si l'hi fan, que així

nostres nets l'ensenyaran i a sos fills els hi diran: la llibertat ja va aquí, i serviu-hi estés segura i mai més resaccides, d'un fort amb el mural pes van cloure sa capellera. Nosaltres cap monument podríem donar a la història que eternis la memòria del que és a tot al present, i Déu, el tot poderós, per nostra honra permetrà el que per béia es farà en un monument honros. Així constarà millor que hi són pel dret de la força; al del fort que es juga torça el jou del dominador?

PERE. Passaron aquí...
 PERE. La nit.
 PERE. En Cebrià... ja ho sabem?
 BACH. Ja ho sé.
 PERE. És que...
 BACH. No us espanteu no em vindrà a despertar al llit.
 PERE. Mes una mala passada...
 MANEL. Jo ho comprendré.
 PERE. (A Bach.) Parla baix amb un altre.) Prometen-me que si hi ha perill...
 BACH. Descontem.
 PERE. Poguem una escopetada. (A Bach.) No us dic que em deixeu.
 PERE. Otu...
 BACH. (Molt secretament.) Prova.
 PERE. (Parlant amb altres al temps de marxar.) un cop de pistola, l...
 BACH. Sí, deixem-lo, són les nou, i els ocells ja són al nit.
 PERE. (S'én van tots els veïns.)

ESCENA V

BACH, MANEL, PEPEI, el POBRE, SILA

SILA. (Que tindrà la tanta parado.)
 BACH. Voleu sopar?
 BACH. I tu, ballat?
 PEPEI. Jo tampoc.
 BACH. Tu, Manel...
 MANEL. Jo sols espero que arribi ella.
 BACH. I jo no?
 SILA. Que despertem a n'el pobre?
 SILA. Desperta!... Vain una son!
 SILA. Eh, bon home!
 POBRE. Santa nit.
 SILA. Voleu sopar? (Dona sopar al pobre.)
 BACH. (A Manel.) Bé, que vots?
 MANEL. Vain a esmorzar!
 BACH. Jo em quedo, tinc d'aparar quelcom abans. On seràs?
 MANEL. Al cap d'avall de l'horta d'un Roc.
 BACH. Vindrà.
 ESCENA XI
 Els mateixos menys MANEL
 SILA. (A Pepei.) Què no vols sopar?
 PEPEI. (Ajeput damunt la caixa.) Tinc son.
 SILA. De veres s'adorm.

BACH. Doncs emporteu-se'l a dall, i al lit que està mort de son. (S'én van Pepei i Sila que pren el llum apagat i l'encen amb el de la zemenosa.)

ESCENA XII

El POBRE i BACH arregla la carrabina que deixarà a la paret al costat de la finestra, tanca el fanal i l'escena s'acaba quedant-se pel llum de la llar. El pobre s'opa. Sona un tret i el pobre no poguent dominar la seva emoció s'alça al temps de dir ja és meua, tornant després a la mateixa posició d'obusa.

POBRE. Ja és meua!
 BACH. Què hi ha bon home?
 POBRE. Poca cosa.
 BACH. I bé, què us passa que així us deixeu de sopar?
 POBRE. (Aixecant-se i amb misteri acostant-se a Bach.) Potéssiu que em esta casa s'esperava...
 BACH. Com ho saps?
 POBRE. No sé.
 BACH. Què l'ha dit?
 POBRE. Catassaa!
 BACH. Què pretens amb tal misteri?
 POBRE. Jo...
 BACH. Tu, si que en fas.
 POBRE. Doncs, vaja, m'explicaré. No vindrà.
 BACH. Ments? (Agraïent-lo d'una ma.)
 POBRE. Oh, no! (Hipocritament.)
 BACH. Ments! Ments!
 POBRE. La cara meua us dirà si us enganyo o no.
 BACH. (Detenent-lo amb i sorprès.) Tu, dir-me una cosa portant-me noves de dol! I com tal sang no s'egllia pensant que et trobes a soles amb un que anhelava venjança. A soles, no.

CERBIA. Qui t'ajuda?
 BACH. Eixa?
 CERBIA. (Ensenyant-li una pistola que porta al cintur.)
 BACH. De mi això no et salva. I per la fel que he begut a taces planes, per armes que damunt teu en portesses, com això l'obscoritava.
 CERBIA. (Buscant un mocador que tindrà a la ma.)
 BACH. (Molta calma.) Doncs m'oiros... Aquell tret era una senyal pactada... Ella venia... al camí jo n'hi tinc una emboscada, i aquell tret, doncs, significa que és meua.
 BACH. (Ce de coratge.) És veritat? Oh infàmia! Jo te la faré tornar.
 CERBIA. Tu?...
 BACH. Sí, jo. I d'aquest modo; ara (Li apunta la carrabina.) ja no et tinc més compassió. O em tornes la filla a casa o deixes aquí la vida.

CERBIA. Tomterlia...
 BACH. Què?
 CERBIA. (Acostant-se amb calma i indicant-li un Roc de la falca que Bach porta.)

EXEIX cartes que aquí s'estan, me les dones i ella vindrà.
 BACH. (Batiant la carrabina.) Eixes cartes!
 CERBIA. Compromesos! Ans la vida. Primer donaria l'ànima.
 BACH. Què?
 CERBIA. Ella no...
 BACH. Torra, no és veritat?... Això és tentant-me; això és voler que jo et matés.
 CERBIA. (Batint-se'n ric.) perquè ets meu. (Cebria s'én ric.)
 BACH. No.
 CERBIA. Com?
 BACH. Si una arma respon aquí, ella fina...
 CERBIA. (Així està així pactada!) Si tu em mates... i ferricida seràs. tira, si vols. (Mostrant-li el pit.)
 BACH. Així em salva.
 CERBIA. Això és un joc de l'inform que vol del cel allunyar-me. Ja saps el que tu pretens? Saps el què hi ha en eixes cartes? Noms dels teus...
 CERBIA. I tu pots creure'm a mi tal felo, que vaja a exposar els caps de molta per delit a ma filla salva. (Després d'un ric de panua.) Quedat'na filla.
 CERBIA. No accepto.
 BACH. Doncs, què pretens?
 CERBIA. Eixes cartes.
 BACH. (Amençant-lo amb disparar la pistola.) (Afeix la carrabina; però li acudeix una idea i la deixa caure.)
 CERBIA. Déu hi ell... Sols!
 BACH. No, que estás dins de ma casa... Me amb testimoni, si. (Així fora la finestra.)
 CERBIA. Et trobaré venjança. Sa vida està en eix gallet. (Signant lo de la carrabina de Bach.) De sang n'han llençada als altres i no ens vindran escrupul d'un ric de nostra Bençana.
 BACH. Apa! Desafiant-lo a que tirí.
 CERBIA. (Aixecant.) Em paria Bengera ans, i ara la trob pesada!
 BACH. Tremolo i por que... Per ella...
 CERBIA. (Incitant-lo.) No tiraris.
 BACH. (Recollit.) Tiraré, que ja n'hi donat paraula.
 CERBIA. (Donant l'ataxapat corcorgada.) Ja és hora.

ESCENA XIII

Els mateixos i els de la colla de Cebrià que surten de son amagatall quan Bach es a tirar. Bach, al sentir el soroll, es gira i trobant-se en perill els amenaça amb l'arma, fins que veient-se perdut, tira

BACH. Traït! (Sorprès.) Traït. Més no vençuts!
 CERBIA. (Doncs, les cartes.)
 UN DE LA COLLA. Ja és nostre. (Agraïent-lo.)
 BACH. (Escapant-se.) No, no, no, no! Primer que els fills, és la pàtria.
 CERBIA. Què?
 BACH. (Tira.)
 CERBIA. I si no son prou valents veniu a tastar aquesta aixà.

(Pres una destria i s'arriba a la paret fent cara a la paret als que ja gafen.)
 No son triss? No teniu armes?
 Veniu... Ja és temps de que emssol. ma destria en vostres caixes.
 UN DE LA COLLA. Embestim-lo, i d'un sol cop. L'altre. A ell.

ESCENA XIV

Els mateixos i SILA que se per la porta de l'esquerre

SILA. Què hi ha? Sant Marc! Què passa? Socor. (Cridant.)
 UN DE LA COLLA. (Signant a l'altre que s'afegís.) La vella! La vella!
 SILA. (Sila veient-se perseguida, corre, agafa el llum i l'apaga.) El llum! Ja n'estic salvada!
 UN DE LA COLLA. (Eixca queda fosa.)
 UN DE LA COLLA. Ems hem lluit.
 CERBIA. (Es dirigeix a la finestra seguit de l'altre; Sila apropada a la llar; Cebria s'allunya de Bach que el persegueix e palpenes.)
 VEUS DE FORA. Bach, Bach, obro tu.
 UN DE LA COLLA. Per aquí... ja tinc la falca.
 CERBIA. (Tots dos salten per la finestra.)

ESCENA XV

Els mateixos menys els dos de la colla.

BACH. (Agraïent pel bric a Cebrià.) De mi no l'escaparàs.
 Llum! Llum! Forogues! Et causes en va.
 VEUS DINTRE. (Soroll de tirar a terra una porta.) Per aquí... Nois, depressa.
 CERBIA. Sóc perillós!
 BACH. (Amb tota la força.) Llum, llum i el mato.

ESCENA XVI

Els mateixos i PEPEI, i demés del poble armats. SILA encen la llum. Els del poble venen amb alguns fanals. Durant l'escena anterior, després del tret, en el poble, s'hauran sentit cries, sorolls, trets.

PERE. Ja som aquí, en tot el poble no'n queda ni un sol rebent.
 BACH. (Acostant-se a Cebria a la respaldar de dos a tres fanals que porten els del poble.) Erets tu, ja m'ho semblava Te ho coneixia amb la ma, que se nava com folla a l'arbre. (Sense deixar la mà de Cebrià.) Aquí el tindrà al butxi de ma filla. Al qui donava hostatge creient-lo un pobre, era una víbra, war un lladre. Heus qui són, els que defenen als crònics de la pàtria.

CERBIA. Bach...
 BACH. A soles no podia venjar-me; més ho pue ara. I seré cruel, cruel, i ho parlo tot l'enfieg d'un cor de pare al qui ve li ha mort la filla; tot el fet de l'és pàtria vers aquell que l'ha traïda, aplegata en ma venjança faran cruel la agonia, com pitjor no hi hi hagi d'altre. De genolls. (S'agenolla.) resa!

CIC. 2. Jo, veus, tinc ma posició...
 CIC. 3. Jo no me la puc donar mai...
 CIC. 4. I si un dia calaverades. *(Es senten cançons de cantonades. Dirigitx la paraula amb un home que atrevessa l'escena corrent.)*
 Què és això?

HOM. A l'arrabal
 liren tres cases a terra.

CIC. 2. Jo hi tinc!
 CIC. 3. La del germà
 potser.

CIC. 1. Jo hi tinc la botiga.
 CIC. 4. Corrim. *(Passen altres corrents.)*

CIC. 1. Aquests també hi van.
 CIC. 2. Al temps d'anar-se'n.

CIC. 1. Déu donat! No en fallava d'altra!

CIC. 1. I jo que en m'he ficat.
(Anant-se'n a depressa pel fons.)

ESCENA VI

MARIA, CEBRIA

(L'escena permaneix una poca moments sola. Un zic després surt Cebria amb l'uniforme de capità de l'exèrcit reial i es dirigeix a la porta de la presó. Al moment d'entrar-hi es troba cara a cara amb Maria que surt acompanyada de Manel i Sila.)

MARIA. *(Sorpresa al veure a Cebria.)*
 Oh! Vos!

CEBRIA. El servei m'obligua.

MARIA. Podria parlar-vos?

MARIA. Ara? Sí.

CEBRIA. Bé.

MARIA. A on?

CEBRIA. Aquí.

MARIA. *(Apart.)* A l'escoltar-lo se'mliga la llengua.

CEBRIA. Comenceu.

MANEL. *(A Maria apart.)* Jo, et deixo i allí t'espero.

MARIA. *(Apr.)* De salvar-lo desespero.

MANEL. *(Alf a Manel.)* Manel... per ell.

MANEL. *(A Maria apart.)* Tens raó al fer-ho, i no ho trobo nul.

CEBRIA. Duc pressa i és molt tard ara.

MARIA. *(Interromp.)*

CEBRIA. Cebria, salveu-me el pare.

MARIA. *(Tot d'un plegat després d'un moment de vacil·lació.)*

CEBRIA. El vostre parlar és formal?

MARIA. *(Fingint sorpresa.)*

CEBRIA. Per què ho pregunto?

MARIA. Deu ignorar, Maria, que ja la està en la mà mia el salvapà.

MARIA. Sí, ja ho sé. Ja és que el governadoté la sentència dictada i més és d'ell molt escoltada vostra veu.

CEBRIA. Ca, res d'això.

MARIA. Si suplicaven per ell la vida li salvaria.

CEBRIA. Abò us ho pensau, Maria. Es en tot un soldat vell i d'altres raons no ceu que les que ell mateix es fa. Si me'l volieu salvar, fóra... *(Detenint-se.)*

CEBRIA. Què?

MARIA. *(Apart.)* No puc. Déu meu! *(Alf.)* Fendreu la trista orfanessa com en aquest trist món d'espera.

CEBRIA. Orfanessa? Cat! Fallera! D'En Manel no sou promesa? Sa vida us la he ofert un munt de voltes; no l'heu volguda. Vos sou la qui l'heu venguda sa existència a n'agust punt. Plorareu...

MARIA. És que ja ho fant.

CEBRIA. Mes tot dolor s'evanex.

CEBRIA. Deveu dir, i com es contex que ell no es troba en el meu cas?

MARIA. Amb tot, jo vos vull bé... Ouh; el perdó potser vindrà.

CEBRIA. Sí, ve, que puc esperar... *(Ella calla.)*

MARIA. Ni una esparança teniu?

CEBRIA. Sí vos... següent Company!

MARIA. pot dir-ho.

CEBRIA. Mes... mes si vos... Bé, siguen clara. I si fos tot això que dic, següent?

MARIA. Bé, que voldríeu?

CEBRIA. Jo, res que no se paga obtint. Primer de tot, vostre veu, i el publicatge després.

MARIA. Podríeu salvar-lo així?

CEBRIA. Quasi... quasi.

MARIA. Hi pensaré.

CEBRIA. Pensau que ho feu de menest. Demà.

MARIA. *(Recordant l'hora de l'execució.)* De bon dematí.

CEBRIA. Sí, que a les set...

MARIA. Què aviat és.

CEBRIA. No em parieu d'eixa manera.

CEBRIA. Qui s'espera, desespera.

MARIA. Qui fos dematí...

MARIA. Mai vingúeu!

MARIA. *(Maria es dirigeix al fons i es reuneix amb Sila i Manel, acompanyada de Sila, Manel es queda al fons contemplant els preparatius que allí es fan per a atreure la força. Al mateix temps en el carrer de l'últim terme es veu alguns veïns de la mateixa que l'anomenen.)*

CEBRIA. *(Recordant l'hora de l'execució.)* De bon dematí.

MARIA. Què aviat és.

CEBRIA. No em parieu d'eixa manera.

CEBRIA. Qui s'espera, desespera.

MARIA. Qui fos dematí...

MARIA. Mai vingúeu!

MARIA. *(Maria es dirigeix al fons i es reuneix amb Sila i Manel, acompanyada de Sila, Manel es queda al fons contemplant els preparatius que allí es fan per a atreure la força. Al mateix temps en el carrer de l'últim terme es veu alguns veïns de la mateixa que l'anomenen.)*

MARIA. *(Recordant l'hora de l'execució.)* De bon dematí.

MARIA. Què aviat és.

CEBRIA. No em parieu d'eixa manera.

CEBRIA. Qui s'espera, desespera.

MARIA. Qui fos dematí...

MARIA. Mai vingúeu!

MARIA. *(Maria es dirigeix al fons i es reuneix amb Sila i Manel, acompanyada de Sila, Manel es queda al fons contemplant els preparatius que allí es fan per a atreure la força. Al mateix temps en el carrer de l'últim terme es veu alguns veïns de la mateixa que l'anomenen.)*

MARIA. *(Recordant l'hora de l'execució.)* De bon dematí.

MARIA. Què aviat és.

CEBRIA. No em parieu d'eixa manera.

CEBRIA. Qui s'espera, desespera.

MARIA. Qui fos dematí...

MARIA. Mai vingúeu!

MARIA. *(Maria es dirigeix al fons i es reuneix amb Sila i Manel, acompanyada de Sila, Manel es queda al fons contemplant els preparatius que allí es fan per a atreure la força. Al mateix temps en el carrer de l'últim terme es veu alguns veïns de la mateixa que l'anomenen.)*

MARIA. *(Recordant l'hora de l'execució.)* De bon dematí.

MARIA. Què aviat és.

CEBRIA. No em parieu d'eixa manera.

CEBRIA. Qui s'espera, desespera.

MARIA. Qui fos dematí...

MARIA. Mai vingúeu!

MARIA. *(Maria es dirigeix al fons i es reuneix amb Sila i Manel, acompanyada de Sila, Manel es queda al fons contemplant els preparatius que allí es fan per a atreure la força. Al mateix temps en el carrer de l'últim terme es veu alguns veïns de la mateixa que l'anomenen.)*

MARIA. *(Recordant l'hora de l'execució.)* De bon dematí.

MARIA. Què aviat és.

CEBRIA. No em parieu d'eixa manera.

CEBRIA. Qui s'espera, desespera.

MARIA. Qui fos dematí...

MARIA. Mai vingúeu!

MARIA. *(Maria es dirigeix al fons i es reuneix amb Sila i Manel, acompanyada de Sila, Manel es queda al fons contemplant els preparatius que allí es fan per a atreure la força. Al mateix temps en el carrer de l'últim terme es veu alguns veïns de la mateixa que l'anomenen.)*

MARIA. *(Recordant l'hora de l'execució.)* De bon dematí.

MARIA. Què aviat és.

CEBRIA. No em parieu d'eixa manera.

CEBRIA. Qui s'espera, desespera.

MARIA. Qui fos dematí...

MARIA. Mai vingúeu!

MARIA. *(Maria es dirigeix al fons i es reuneix amb Sila i Manel, acompanyada de Sila, Manel es queda al fons contemplant els preparatius que allí es fan per a atreure la força. Al mateix temps en el carrer de l'últim terme es veu alguns veïns de la mateixa que l'anomenen.)*

MARIA. *(Recordant l'hora de l'execució.)* De bon dematí.

MARIA. Què aviat és.

CEBRIA. No em parieu d'eixa manera.

CEBRIA. Qui s'espera, desespera.

MARIA. Qui fos dematí...

MARIA. Mai vingúeu!

MARIA. *(Maria es dirigeix al fons i es reuneix amb Sila i Manel, acompanyada de Sila, Manel es queda al fons contemplant els preparatius que allí es fan per a atreure la força. Al mateix temps en el carrer de l'últim terme es veu alguns veïns de la mateixa que l'anomenen.)*

MARIA. *(Recordant l'hora de l'execució.)* De bon dematí.

MARIA. Què aviat és.

CEBRIA. No em parieu d'eixa manera.

CEBRIA. Qui s'espera, desespera.

MARIA. Qui fos dematí...

MARIA. Mai vingúeu!

MARIA. *(Maria es dirigeix al fons i es reuneix amb Sila i Manel, acompanyada de Sila, Manel es queda al fons contemplant els preparatius que allí es fan per a atreure la força. Al mateix temps en el carrer de l'últim terme es veu alguns veïns de la mateixa que l'anomenen.)*

MARIA. *(Recordant l'hora de l'execució.)* De bon dematí.

MARIA. Què aviat és.

CEBRIA. No em parieu d'eixa manera.

CEBRIA. Qui s'espera, desespera.

MARIA. Qui fos dematí...

MARIA. Mai vingúeu!

MARIA. *(Maria es dirigeix al fons i es reuneix amb Sila i Manel, acompanyada de Sila, Manel es queda al fons contemplant els preparatius que allí es fan per a atreure la força. Al mateix temps en el carrer de l'últim terme es veu alguns veïns de la mateixa que l'anomenen.)*

MARIA. *(Recordant l'hora de l'execució.)* De bon dematí.

MARIA. Què aviat és.

CEBRIA. No em parieu d'eixa manera.

CEBRIA. Qui s'espera, desespera.

MARIA. Qui fos dematí...

MARIA. Mai vingúeu!

MARIA. *(Maria es dirigeix al fons i es reuneix amb Sila i Manel, acompanyada de Sila, Manel es queda al fons contemplant els preparatius que allí es fan per a atreure la força. Al mateix temps en el carrer de l'últim terme es veu alguns veïns de la mateixa que l'anomenen.)*

MARIA. *(Recordant l'hora de l'execució.)* De bon dematí.

MARIA. Què aviat és.

CEBRIA. No em parieu d'eixa manera.

CEBRIA. Qui s'espera, desespera.

MARIA. Qui fos dematí...

MARIA. Mai vingúeu!

MARIA. *(Maria es dirigeix al fons i es reuneix amb Sila i Manel, acompanyada de Sila, Manel es queda al fons contemplant els preparatius que allí es fan per a atreure la força. Al mateix temps en el carrer de l'últim terme es veu alguns veïns de la mateixa que l'anomenen.)*

MARIA. *(Recordant l'hora de l'execució.)* De bon dematí.

MARIA. Què aviat és.

CEBRIA. No em parieu d'eixa manera.

CEBRIA. Qui s'espera, desespera.

MARIA. Qui fos dematí...

MARIA. Mai vingúeu!

MARIA. *(Maria es dirigeix al fons i es reuneix amb Sila i Manel, acompanyada de Sila, Manel es queda al fons contemplant els preparatius que allí es fan per a atreure la força. Al mateix temps en el carrer de l'últim terme es veu alguns veïns de la mateixa que l'anomenen.)*

MARIA. *(Recordant l'hora de l'execució.)* De bon dematí.

MARIA. Què aviat és.

CEBRIA. No em parieu d'eixa manera.

CEBRIA. Qui s'espera, desespera.

MARIA. Qui fos dematí...

MARIA. Mai vingúeu!

MARIA. *(Maria es dirigeix al fons i es reuneix amb Sila i Manel, acompanyada de Sila, Manel es queda al fons contemplant els preparatius que allí es fan per a atreure la força. Al mateix temps en el carrer de l'últim terme es veu alguns veïns de la mateixa que l'anomenen.)*

MARIA. *(Recordant l'hora de l'execució.)* De bon dematí.

MARIA. Què aviat és.

CEBRIA. No em parieu d'eixa manera.

CEBRIA. Qui s'espera, desespera.

MARIA. Qui fos dematí...

MARIA. Mai vingúeu!

MARIA. *(Maria es dirigeix al fons i es reuneix amb Sila i Manel, acompanyada de Sila, Manel es queda al fons contemplant els preparatius que allí es fan per a atreure la força. Al mateix temps en el carrer de l'últim terme es veu alguns veïns de la mateixa que l'anomenen.)*

MARIA. *(Recordant l'hora de l'execució.)* De bon dematí.

MARIA. Què aviat és.

CEBRIA. No em parieu d'eixa manera.

CEBRIA. Qui s'espera, desespera.

MARIA. Qui fos dematí...

MARIA. Mai vingúeu!

MARIA. *(Maria es dirigeix al fons i es reuneix amb Sila i Manel, acompanyada de Sila, Manel es queda al fons contemplant els preparatius que allí es fan per a atreure la força. Al mateix temps en el carrer de l'últim terme es veu alguns veïns de la mateixa que l'anomenen.)*

MARIA. *(Recordant l'hora de l'execució.)* De bon dematí.

MARIA. Què aviat és.

CEBRIA. No em parieu d'eixa manera.

CEBRIA. Qui s'espera, desespera.

MARIA. Qui fos dematí...

MARIA. Mai vingúeu!

MARIA. *(Maria es dirigeix al fons i es reuneix amb Sila i Manel, acompanyada de Sila, Manel es queda al fons contemplant els preparatius que allí es fan per a atreure la força. Al mateix temps en el carrer de l'últim terme es veu alguns veïns de la mateixa que l'anomenen.)*

MARIA. *(Recordant l'hora de l'execució.)* De bon dematí.

MARIA. Què aviat és.

CEBRIA. No em parieu d'eixa manera.

CEBRIA. Qui s'espera, desespera.

MARIA. Qui fos dematí...

MARIA. Mai vingúeu!

MARIA. *(Maria es dirigeix al fons i es reuneix amb Sila i Manel, acompanyada de Sila, Manel es queda al fons contemplant els preparatius que allí es fan per a atreure la força. Al mateix temps en el carrer de l'últim terme es veu alguns veïns de la mateixa que l'anomenen.)*

MARIA. *(Recordant l'hora de l'execució.)* De bon dematí.

MARIA. Què aviat és.

CEBRIA. No em parieu d'eixa manera.

CEBRIA. Qui s'espera, desespera.

MARIA. Qui fos dematí...

MARIA. Mai vingúeu!

MARIA. *(Maria es dirigeix al fons i es reuneix amb Sila i Manel, acompanyada de Sila, Manel es queda al fons contemplant els preparatius que allí es fan per a atreure la força. Al mateix temps en el carrer de l'últim terme es veu alguns veïns de la mateixa que l'anomenen.)*

MARIA. *(Recordant l'hora de l'execució.)* De bon dematí.

MARIA. Què aviat és.

CEBRIA. No em parieu d'eixa manera.

CEBRIA. Qui s'espera, desespera.

MARIA. Qui fos dematí...

MARIA. Mai vingúeu!

MARIA. *(Maria es dirigeix al fons i es reuneix amb Sila i Manel, acompanyada de Sila, Manel es queda al fons contemplant els preparatius que allí es fan per a atreure la força. Al mateix temps en el carrer de l'últim terme es veu alguns veïns de la mateixa que l'anomenen.)*

MARIA. *(Recordant l'hora de l'execució.)* De bon dematí.

MARIA. Què aviat és.

CEBRIA. No em parieu d'eixa manera.

CEBRIA. Qui s'espera, desespera.

MARIA. Qui fos dematí...

MARIA. Mai vingúeu!

MARIA. *(Maria es dirigeix al fons i es reuneix amb Sila i Manel, acompanyada de Sila, Manel es queda al fons contemplant els preparatius que allí es fan per a atreure la força. Al mateix temps en el carrer de l'últim terme es veu alguns veïns de la mateixa que l'anomenen.)*

MARIA. *(Recordant l'hora de l'execució.)* De bon dematí.

MARIA. Què aviat és.

CEBRIA. No em parieu d'eixa manera.

CEBRIA. Qui s'espera, desespera.

a dir-te: ets llibre...
 BACH. *(Deixant-lo anar de la mà).* Responc que sóc content de morir-me que l'ovella no és pel llop.
 MANEL. Bache, jo faim... més, donari-hi, vos en son primer que tot.
 BACH. No, fill, primer es bé honorat. Ja fa dies que s'esperava que el mas és de mas de Bach, i no hi ha hagut cap traïdor. L'algua clara, deixis-la clara. I els tres terra, surt llot.
 MARIA. *(Pregant a Cebrià).* Cebrià, no l'escollim?
 CEBRIÀ. No, llibertat... el perdó i tot, tot et me és vostre, jo us ho fio.
 CEBRIÀ. *(Sospitant a Bach que enraona amb en Manel).*
 I ell no ho vol, i vos no forau hereueta; vull ser genitor, en posessió estar de tot el que és vostre. Que em sia pare ans el món si que m'escampi a la cara en els plans d'aqueste entorn.

BACH. *(Veient a Maria aguantada al peu de Cebrià i fent-la atreure amb dolcesa).*
 Maria... escolta... m'estimes?
 MARIA. Si us amo? De tot mon cor.
 BACH. Jo ho seiscen. No ho fine de dir.
 MARIA. El plau dar-me pena?
 BACH. No.
 MARIA. Doncs aixeca't que t'embrats posada de genollons. *(La fa atreure).*

ESCENA II

Els mateixos i un oficial que crida apart a Cebrià.
 BACH. *(Veient-la.)* És hora? *(Al oficial.)*
 OFIC. *(A Bach.)* No.
 MARIA. Verge pura!
 OFIC. *(A Cebrià.)* Es creu que vindrà el perdó.
 CEBRIÀ. *(Mostrant-ne disgust.)*
 Doces tanqueu tots els portals. *(Se'n va fofolant.)*

ESCENA III

Els mateixos menys l'oficial.
 CEBRIÀ. *(A Bach a soles.)*
 Com jo sóc governador des d'ahí el vaspre, dispo de molta media l. de tot, un quart pot salvar-lo encara.
 BACH. *(Li gira les espatlles i dirigeix la paraula a Maria i Manel que estan prop de la reia.)*
 BACH. Que encara bullen't... Com s'ou és on de ferre una guitarrera, encara el son d'instruments. *(Cebrià menyspreant surt per la porta de la dreta que comunica amb l'interior de la pres.)*

ESCENA IV

Els mateixos menys Cebrià.
 MARIA. No pare, ja ho acabat llot.
 BACH. No era la lexa del barri?
 MANEL. Dé ho diuen.
 BACH. Guàrdi de fora està el corre, els Vigilants hi ténen molta ofici. Serà més bonic anar-hi essent guàrdi els balconcs.

(S'acosta a poc a poc el so de l'instrument fins arribar al peu de la reia del fons.)

VEU DINTRE. *(Antant.)* tonada dels a Tres estridents...
 «A la presó s'hi porten no és par lladre ni traïdor i sino perquè et tremolen, i sino perquè els fas por.»
 BACH. «Una extraordinària agitació s'aixeca, acostiant-se poc a poc a la reia.»
 Sentit?... Ah!... No el coneixes?
 Es ell... és en Peracòs!
 VEU DINTRE. «Cada dia l'hi nomena de mita no dorm, no, la mas fonda collada tallara el cap en rodó.»
 BACH. Qui et pogues dir una abraçada!
 Encara hi ha amics al món!
 Encara hi ha pit... a Vich.
 VEU LLINY. «La darrera collada tallara el cap en rodó.»
(Quieta sepulcral.)

ESCENA V

Els mateixos, SÍLA i PEPEU que entra per la porta del fons. Poc després CEBRIÀ.
 PEPEU. *(Corrent cap a Bach.)*
 BACH. *(Abreçant-lo.)* Fill meu del meu cor.
 PEPEU. Com esten!
 BACH. Content. *(A Man.)* Tu, cuida't que és xic. *(A Pepeu.)* Sies bon malyó. Ahon-se'n d'aquesta terra.
 MANEL. Per què?
 BACH. Per què? Pol mal nom!
 MANEL. *(Amb emulsió.)* Un mal nom que així se'n dona, és un mal nom que fa nom.
 BACH. Ja és hora? *(Veient entrar a en Cebrià.)*
 CEBRIÀ. *(A Maria amb veu baixa.)* Puc salvar-lo.
 MARIA. *(Abreçant-lo.)* Puc salvar-lo.
 BACH. *(Endreçant-se intenció.)* No. *(Sec.)* *(Amb dolcesa a Cebrià.)*
 MARIA. *(Plorant.)* Salveu-me!
 BACH. No ploris.
 MARIA. No ho veus? i que ploro jo?
 CEBRIÀ. *(Apart.)* Perdó, no coedeix... que La força no li fa por.

ESCENA VII

Els mateixos, soldats, un oficial i confreres amb altres encens, el batre, escoltant, apostenans, i tot quant acompanyament e d'ús i costum en semblants casos.
 MANEL. Ah!
 BACH. *(Fent un crit de dolor.)* *(Els gira, i al veure l'acompanyant abraça a sa filla.)*
 Manel, el encoman.
 Plorot?... I per què?... I ara?
 PEPEU. Si fos gran!
 BACH. Si és gran! Si és xic encara; mes un dia seràs gran.
 Anem?
 CEBRIÀ. *(Amb veu baixa surtint-li al peu.)* Encara es podria.
 BACH. *(Sense fer cas del que li diu.)* No m'heu dit que ja era hora?
 CEBRIÀ. Sí...

BACH. Doncs acabem, i fora.
 [Els dirigeix al fons, al sentir la veu de Maria que li crida «Pare» es gira i, després d'un moment d'indecissió, corre i li fa tant temps.]
 MARIA. Pare!
 BACH. Un petó. Adéu, Maria!
 [Aguardant la mal d'ens Manel i dirigint-li la paraula: Quadro.]
 Penjat no em fa por morir-hi, més po em feia viure esclau!
 Més no estin reposat en pau en un clot de cementiri.
 Fugint d'aquí se n'ha anat la llibertat d'allí del cel... content me n'hi vaig, Manel, a trobar la llibertat.
 [Surf amb els que el volten.]

ESCENA VIII

CEBRIÀ, MANEL, PEPEU, SÍLA, MARIA i un congregant al fons, totes aquestes figures, fent guàrdia, guarden una llarga quietud, mentre tant se sent el to del timbal que va marçant.
 CEBRIÀ. *(Ap. com lluitant amb els rtmors.)* Ell who ha volgut... tant se val. *(Surf per la porta de la dreta.)*

ESCENA IX

Els mateixos, menys CEBRIÀ.
 MARIA. *(Veient anar a la reia on no l'hi deixa acostar a en Manel.)* Jo si vull veure! Jo si vull veure!
 MANEL. Maria!
 SÍLA. *(Ap.)* No m'ho puc treure del cap, ni ferme'n cabal. *(Sola i tota parada amb en PEPEU costat a ses faldures.)*
 MARIA. Deixeu-me-n'hi anar. Penseu que ja mai més el veure!
(Fa forces per fugir, veient que no pot.) Per justat! Jo em morira. Veure'l! Per l'amor de Déu!
 No puc, ni dec.
 MANEL. Penseu pas.
 MANEL. Sosega't... aten...
 MARIA. No, no.
 TOTS. *(S'on el redoble i Maria fent d'acostar-se per la porta del fons.)*
 Ah!
 TOTS. Perdono-lo, Senyor?
 MARIA. Maria, on vas?
 SÍLA, MANEL i PEPEU, surten corrents darrera la Maria.]

ESCENA X

El congregant i després CEBRIÀ. El congregant un cop està començat de que està sol, a poc a poc es trenca l'hàbit, i queda essent el Benayate Cabans. Es trenca la dretal que du amagada a la faltra i es posa en actitud d'esperar a algú. En aquest moment surt CEBRIÀ de la porta de la dreta i s'en va cap a la del fons.
 ILENY. Pchit! Dos mots. *(Cridant-lo.)*
 CEBRIÀ. *(Detenint-se.)* El Benayate i com l'han deixat entrar?

ILENY. Un volia preguntar una cosa de Juster.
 CEBRIÀ. Jo Juster?
 ILENY. Sí, de Carvera.
 CEBRIÀ. Vos deu ferir d'allí.
 ILENY. Com ja fa tant temps!
 Oh! sí.
 Parlo de tres anys enrera. He comprat sta dretal. *(L'hi ensenya.)*
 I del tren no en sóc segü...
 CEBRIÀ. *(Donant-li un cop de dretal.)*
 ILENY. Té, ves si tu em supis dir si està bé o mal. *(Consentint el temps de caure.)*
 CEBRIÀ. Ah! Peracòs!
 PERAC. *(Llencant sa disfressa.)* Sí, jo só que vaig dir que el Benayate o que, sino, el venyaria tallant-te el cap en rodó. La disfressa, lluny de mit'hi heu dos forques aixecades, les dos forques aixecades, desten ésser. Per a mi és la boida. A l'escapar no pensat mai en fugir. Venjat-se! Doncs a morir que de grat hi vull anar. Ara estem aquí tots nois... Tot morint a la cara.
 pots tindre un consol encara, veure mort en Peracòs. *(Signant-li la reia.)*
(Corre al fons i agitant-se a la reia crida amb totes veu.)
 En Peracòs va fugir recobrant la llibertat; veniu, butxins, que ha tornat i una força es bé d'omplir. Veniu, Peracòs, jo só!

ESCENA FINAL

Els mateixos, un Oficial, soldats i gent del poble.
 OFIC. Peracòs?... Sosa perdónat.
 El perdó ja és arribat.
 PERAC. Sent ell mort, no vull per ell.
 OFIC. Amb tot, és voler del rei.
 PERAC. Que és voler, jo sóc més fort; ell vol treure'm de la mort, jo vull morir perquè és Déu. Se'm perdona haver cridat contra el rei i noob bé, però; mes no se'm pot perdonar havé aquest hom degollat. *(Ençant a Cebrià. Sorpresa general.)*
 OFIC. Mort! Un home!
 PERAC. Un Carverí.
 PERAC. Heu mort el governador. He netejat d'un traïdor al món. Anem a morir; i si de la sort la roda un jorn, de mi ja parlar, se'n podria dir: «Va jurar venjar a n'ens Bach de Roda; i encara el cos del penjat era a la força calent, quan ja era obra el sagrament de doxar a en Bach venjat.»

LES DUES OMBRES

Al bell pun que les campanes
tocaven la mitja nit,
van sortir de ses tombes
Bach de Roda i Felip Quint.

—No em direu què és lo que us porta?

(digne en Bach al rei Felip,
desent-se de la mortalla
i guaitant-lo fit a fit).

I front a front s'encarava
amb son mortal enemic,
mentre el rei mal conatint-se,
s'anteljava amb rabia el pit.

—Per vostra paria endevino
son ja coneguts antics;
vostre, vos n'he ofegada,
ja diu ben clà on vai morir.

—També ho diu el sec que porto
ran del coll, rei de butxins.

Si és que no us manca memòria
ja sabreu quin fou mon crim.

—Qui pogués ara tornar-hi
en mig la plaça de Vich,
i altre cop dalt de la forca
veureu cent voltes morir.

—Cent voltes hi tornaria,
i altres cent, i en que fos mill:
mon cadafalc fou el trueno
des d'on us vaig escupir.

—Feieu, a fe, lo de veure,
sens color i amb ulls martini
i amb la boca mig oberta,
de bronera sobretint.

—Així ont, cops me vai veure
passant, en vostres nita,
per el loc de vostra cambra
i al voltant de vostre lit.

—Vos sabreu, si mecu coratge
poguéreu mai defallar;
cala nit a copa d'espasa
jo us enjagava d'all.

—Prou i massa que us sentia
gitant blasfèmies i crides
i conatant *Papenastes*,
que no podieu finir.

—No pas per a tu rosava,
que rosava pel meu fill;
més que l'infèria m'abornamentia
son record de dia i nit.

—Tres filles també tenia,
pococles a mig obrir,
i en vejeren a la forca,
com un lladre de canut.

I va desputat una làgrima
en els ulls dels dos capdells,
la primera que ploraren
des de que al març van venir.

—Aci i allà se desfàien
els nívots atapeits,
i entre ells els raigs traspuaven
de la reina, de la nit.

Una sola campanada
va sonar amb accent trist,
i el gail saltada el nou dia
bençant a l'aire son crit.

El rei i en Bach ses mortalles
altre cop van recullir,
i, corrent cap a ses tombes,
apretaren a fugir.

El rei al davant anava,
semblava un mal capser;
la corona que al cap duia
se l'aguantava amb els dits.

En Bach de Roda el seguia
sempre per el seu canal
i al costat se li posava
rient amb grans esclafits.

Al cementiri arribaren,
ont-se al lluny un brugi
de bones que altre cop queren
i refre d'ousos cruixint.

RAMON E. BASTIGONA

ESTAN MOLT AVENÇATS ELS TREBALLS DEL

DIETARI CATALÀ

LLIBRE DIARI DE CAIXA I INDICADOR DE CATALUNYA

PEL 1922

Edició única d'UN DIA EN PLANA. — Molt convenient a les Famílies, Comerços, Indústries,
Fàbriques, Banquers, etc. — Dades importantíssimes d'interès general

Es vendrà a 3'50 pessetes

Els Corresponsals que no hagin rebut la circular anunciadora, poden demanar-la a ses editors:

EDITORIAL CATALANA

Escudillers, 10 bis, 1.

SALVADOR BONÀVIA

Tapineria, 13

BARCELONA

Noves obres de Florenci Cornet

EL LLOP

Drama en tres actes

(3 actes i 5 actes)

Dues pessetes

LA FOSCA

Drama en tres actes

(2 actes i 4 actes)

Dues pessetes

RECOMENADES

OBRA NOVA

GALANIES D'AMOR

Col·lecció de Poesies. (Madrigals)

DE

F. ROSETTI

Preu: 3 pessetes

ALFONS MASERAS

EDMOND

Novel·la eròtica. Joia de la literatura catalana

PREU: QUATRE PESSETES

PRUDENCI BERTRANA

J. PONSITIÓ

L'ÀNIMA ENCESA

Poesies

3 PESSETES

NAUFREGS

NOVEL·LA CATALANA

Preu: 4 pessetes

OBRES PATRIÒTIQUES D'EN JOSEP BURGAS

EL DRAP SAGRAT JORDI ERIN

Drama en un acte

Episodi en un acte

LES DUES OBRES EN UN SOL VOLUM: 1 PESSETA

OBRA D'ÈXIT

MASCARADA

Poema dramàtic en tres quadros

DE

APELES MESTRES

De gran èxit al Teatre «Romea»

Preu: DUES PESSETES

Totes les obres anunciades en aquesta pàgina, deuen demanar-se a
SALVADOR BONÀVIA - Tapineria, 13 - BARCELONA